

**BA-B.Ed & B.Sc-B.Ed
Question Papers
Semester-8th
June, 2022**

30 5153

Total Pages : 4

PC-54342/M

L-13/2052

GENDER SCHOOL AND SOCIETY

Paper-XIX

(Semester-IV & VIII)

(B.Ed. Two Year Sem.-IV)

**(Common for B.A., B.Ed. & B.Sc., B.Ed.
Four Year Sem.-VIII)**

Time : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

- I. Reflect on the social constructs of gender with suitable examples.
- II. How do the perceptions about masculinity and femininity affect the gender roles?

SECTION—B

- III. What do you mean by gender equality? Discuss five ways to promote gender equality in school and society.

54342/M/13510/HHH/153

[P. T. O.]

- IV. Explain the concept and development of gender identity with special reference to Indian society.

SECTION—C

(Compulsory Question)

- V. Write short notes on the following :
1. What do you mean by feminism?
  2. How gender biases affects personality of an individual?
  3. What are the gender stereotypes in Indian society?
  4. What are the important factors that influence gender?
  5. Define gender equity.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

- I. ਲਿੰਗ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਰਮਾਣਾਂ 'ਤੇ ਚੁਕਵੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬਤ ਕਰੋ।
- II. ਪੁਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਨਾਰੀਤਵ ਬਾਰੇ ਅਨੁਭਵ ਲਿੰਗ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ?

ਭਾਗ—B

- III. ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪੰਜ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- IV. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲਿੰਗ ਪਛਾਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

- V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
1. ਨਾਰੀਵਾਦ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

2. ਲਿੰਗ ਪੱਖ-ਪਾਤ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੀਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ?
  3. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਲਿੰਗ ਰੂੜੀਬੱਧ (Stereotypes) ਕੀ ਹਨ?
  4. ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਲਿੰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
  5. ਲਿੰਗ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
-

284332

Total Pages : 4

PC-54343/M

L-13/2052

INCLUSIVE SCHOOL

Paper-XX

(Semester-IV & VIII)

[B.Ed. (Two Year) Sem.-IV & Common for B.A., B.Ed. & B.Sc., B.Ed. Two Year Sem.-VIII]

Time : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 35

Note : Attempt one question each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

- I. Define inclusion. What are the types of inclusion? What is the purpose of inclusive education? (3,2,5)
- II. Differentiate between special, integrated and inclusive education along with suitable examples. (10)

SECTION—B

- III. What role should the teachers play in sustaining inclusive practices? What competencies are required by the teachers for inclusion? (5,5)

54343/M/13510/HHH/161

[P. T. O.]

- IV. Discuss in detail the essential features of PWD Act. How has this act enabled to achieve the rights of the disabled? (7,3)

SECTION—C

(Compulsory Question)

- V. Write short notes on the following :
1. Importance of Inclusive education.
  2. History of Inclusive education.
  3. Community resources for Inclusive education.
  4. Creative inclusive practices in the classroom.
  5. Main features of Rights of persons with disabilities Act. (5×3=15)

54343/M/13510/HHH/161

2

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

- I. ਸੰਮਿਲਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਸੰਮਿਲਨ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ? ਸੰਮਿਲਨ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ? (3,2,5)
- II. ਵਿਸ਼ੇਸ਼, ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਸੰਮਿਲਿਤ ਸਿਖਿਆ ਵਿਚ, ਢੁਕਵੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। (10)

ਭਾਗ—B

- III. ਸੰਮਿਲਿਤ ਕਾਰਜ-ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰਖਣ ਵਿਚ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਸੰਮਿਲਨ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ? (5,5)
- IV. PWD ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪਾਹਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ? (7,3)

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

- V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
1. ਸੰਮਿਲਿਤ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।

54343/M/13510/HHH/161

3

[P. T. O.]

2. ਸੰਮਿਲਿਤ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ।
  3. ਸੰਮਿਲਿਤ ਸਿਖਿਆ ਲਈ ਸਮੁਦਾਇ ਸਰੋਤ।
  4. ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿਚ ~~ਸਿਰਜਣਾਤਮਿਕ~~ ਸੰਮਿਲਿਤ ਅਭਿਆਸ।
  5. ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ। (5×3=15)
-

Roll No. ....

Total Pages : 4

54346/M

L-13/2052

STRENGTHENING LANGUAGE PROFICIENCY

Paper-XXIII

(B.Ed. (Two Year) Semester-IV Common for
B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed. Semester-VIII)

Time Allowed : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : The candidates are required to attempt **one** question each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

1. Explain the meaning of "Expository Style" of writing. Describe characteristics and kinds of Expository writings. 2,8

54346/M/825/W/13,510

[P. T. O.]

2. How students can be engaged for writing in newspapers ? Discuss the role of teachers and school in this direction. 4,6

SECTION—B

3. What is difference between School magazines and an Educational Journal ? Discuss the significance of School Magazines for stakeholders. 5,5
4. Give the meaning of Wall Magazine. How Wall Magazines are prepared ? Provide required guidelines for this purpose. 2,4,4

SECTION—C

5. Write short notes on the following : 5×3=15
- Biographical writings in the Classroom.
  - "Four Need Theory" of Journalism.
  - Benefits of using Magazines in Education.
  - Engaging students with Education writing.
  - Explain the meaning of 'Layout of a Magazine'.

54346/M/825/W/13,510 2

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

- ਲਿਖਣ ਦੀ 'ਵਿਆਖਿਆਤਮਿਕ ਸ਼ੈਲੀ' ਦੇ ਅਰਥ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਵਿਆਖਿਆਤਮਿਕ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 2,8
- ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4,6

ਭਾਗ—B

- ਸਕੂਲ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਅਤੇ ਇਕ ਵਿਦਿਅਕ ਰਸਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ? ਸਟੇਕਹੋਲਡਰਾਂ ਲਈ ਸਕੂਲ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 5,5

54346/M/825/W/13,510 3

[P. T. O.]

4. ਦੀਵਾਰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ। ਦੀਵਾਰ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।

2,4,4

ਭਾਗ—C

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ:

5×3=15

- (i) ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਲਿਖਤਾਂ।
- (ii) ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਚਾਰ ਲੋੜ (Four Need) ਸਿਧਾਂਤ।
- (iii) ਸਿਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਰਤਣ ਦੇ ਫਾਇਦੇ।
- (iv) ਸਿਖਿਆ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਉਣਾ।
- (v) 'ਇਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ' ਦੇ ਅਰਥ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Roll No. ....

Total Pages : 4

54347/M

L-13/2052

HEALTH AND PHYSICAL EDUCATION

Paper-XXIV

(B.Ed. (Two Year) Semester-IV Common for
B.A. B.Ed. & B.Sc. (Four Year) Semester-VIII)

Time Allowed : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : The candidates are required to attempt **one** question each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

1. What do you mean by the term Endocrine glands ?
Give a detailed explanation of any two. 2,4,4

54347/M/826/W/13,510

[P. T. O.]

2. Balanced diet is the need of hours these days. people have frequently start taking junk food. Define Balanced diet. Write its various components and their sources. 2,4

SECTION—B

3. Physical fitness is the necessary requirement in day today's life. Why and how is it important in Student's life? 10
4. Any Body can be saved in the First few moments of a mishap. What is First Aid? Enlist the qualities of a person providing First Aid. 3,

SECTION—C

5. Write brief answer the following : 5×3=15
- Functions of Nervous system.
  - Calorific values of a Food.
  - Causes and prevention of Malaria.
  - Indigenous Games.
  - Benefits of Pranayama.

54347/M/826/W/13,510 2

28/3/30

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

- ਸ਼ਬਦ ਅੰਤਰ-ਸ਼ਾਵੀ ਗੁੰਠੀਆ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਕਿਸੇ ਦੇ ਦੀ ਵਿਸਤਰਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 2,4,4
- ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜੰਕ ਫੂਡ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 2,4,4

ਭਾਗ—B

- ਅਜ-ਕਲ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਫਿਟਨੈਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਤਵਪੂਰਨ ਹੈ? 10

54347/M/826/W/13,510 3

[P. T. O.]

4. ਇਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੁਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀ ਹੈ? ਮੁਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉ।

3,7

ਭਾਗ—C

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ: 5×3=15

- (i) ਨਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਕਾਰਜ।
- (ii) ਇਕ ਭੋਜਨ ਦੀ ਤਾਪ ਉਤਪਾਦਕ ਮਹੱਤਤਾ।
- (iii) ਮਲੇਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ।
- (iv) ਸੁਦੇਸ਼ੀ ਖੇਡਾਂ।
- (v) ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਦੇ ਫਾਇਦੇ।

ਜਾਂ
ਦੀ
ਮੁੱ
3.7
15

Roll No. ....

Total No. of Pages : 3

PC 54352-M

L-13/2052

TEACHER EDUCATION-XXV & XXVI Opt. (v)
B.Ed. (Two Year) Sem.-IV
Common for B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed. (Four Year)
Semester-VIII

Time Allowed : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 35

- Note :- (1) Attempt *one* question each from Section A and B.
(2) Section C is compulsory.

SECTION—A

- I. What is teacher education ? Discuss its concept framework in detail. 3,7
II. Discuss the role of NCTE for the field of teacher education. 3,7

SECTION—B

- III. Discuss the role of professional organizations in the upliftment of teacher education with good examples. 10
IV. Discuss the meaning and strategies of teacher controlled instructions. 10

SECTION—C

- V. Functions of CTE.
 VI. Programmes of DIET.
 VII. What is learner controlled instructions ?
 VIII. Need of innovations in the field of teacher education.
 IX. Enlist three professional associations of teacher education.

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ: ਪਦੀਖਿਆਰਥੀ ਭਾਗ ਓ ਅਤੇ ਅ ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਭਾਗ ਏ ਸਾਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਭਾਗ—ੳ

- I. ਅਧਿਆਪਕ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਚੌਖਟੇ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਦਰਸਾ ਕਰੋ। 3.7
 II. ਅਧਿਆਪਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ NCTE ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚਾਰੋ। 3.7

ਭਾਗ—ਅ

- III. ਅਧਿਆਪਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਾਵਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਉਸਾਰੂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਉਲੇਖ ਕਰੋ। 10
 IV. ਅਧਿਆਪਕ-ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹਦਾਇਤਾਂ (ਸਿੱਖਿਆ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ। 10

ਭਾਗ—ੲ

- V. CTE ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚਾਰੋ। 3
 VI. DIET ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਰਜ ਕਰੋ। 3
 VII. ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 3
 VIII. ਅਧਿਆਪਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਘਾਤਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਵਿਚਾਰੋ। 3
 IX. ਅਧਿਆਪਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੇਸ਼ਾਵਰੀ ਸੰਘਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਰਜ ਕਰੋ। 3

PC-54357/M

L-13/2052

ENVIRONMENT EDUCATION

Paper-XXV & XXVI

Opt. (x)

[Common with B.Ed. (Two Year) Sem.-IV, B.A., B.Ed. & B.Sc., B.Ed. Sem. VIII]

Time : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

- I. What is environment education? Explain its need and importance.
- II. What are the different types of environmental hazards? Explain any *two* in detail.

SECTION—B

- III. What are natural resources? Discuss their conservation.
- IV. What are the different programs of environmental education for school children? Discuss in detail.

54357/M/7010/HHH/133

[P. T. O.]

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Environmental pollution.
2. Objectives of environmental education.
3. Education for sustainable development.
4. Environmental ethics.
5. Classification of natural resources.

PUNJABI VERSION

ਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

ਵਾਤਾਵਰਨਕ ਸਿਖਿਆ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

L. ਵਾਤਾਵਰਨਕ ਸੰਕਟਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ? ਕਿਸੇ ਦੋ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

II. ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ? ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

V. ਸਕੂਲ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨਕ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਕਿਹੜੇ ਹਨ? ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਵਾਤਾਵਰਨਕ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ।

2. ਵਾਤਾਵਰਨਕ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼।
3. ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਿਖਿਆ।
4. ਵਾਤਾਵਰਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ।
5. ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ।

A—1848

B—1848

Total Pages : 6

PC-54341/M

L-13/2052

ASSESSMENT FOR LEARNING

Paper-XVIII

(Semester-IV & VIII)

(B.Ed. (Two Year) Sem.-IV)

(Common for B.A. B.Ed. & B.Sc. Sem.-VIII)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 70

Note : Attempt two questions each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 10 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

- I. Explain the concept of diagnostic Evaluation.
- II. What do you understand by formative and summative evaluation?
- III. What is a project? How can we use projects as tool of assessment?
- IV. What is the significance of Continuous and Comprehensive Evaluation?

54341/M/13510/HHH/160

[P. T. O.

■ / 1

SECTION—B

- V. What do you mean by Standard scores? Explain the different types of standard scores.
- VI. In a test, scores of 10 students are as follows :
9, 8, 5, 17, 12, 12, 20, 5, 14, 23.
Find out the percentile Rank of score 20.
- VII. What Examination reforms do you suggest with regard to quality and range of questions?
- VIII. Suggest some alternative modes of examination to bring examination reforms.

SECTION—C

(Compulsory Question)

- IX. Write brief answer of the following :
1. Define assessment.
  2. What are the purposes of evaluation?
  3. What are the advantages of objective type tests?
  4. What are the limitations of Continuous Comprehensive Evaluation?
  5. What are the advantages of oral testing?

6. What are the advantages of using percentages as a statistical tool?
7. What is meant by measures of central tendency?
8. What are the characteristics of Normal Distribution?
9. Compute median for the following scores :
23, 28, 20, 22, 27.
10. What do you mean by School Based Credit?

7. ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
8. ਸਧਾਰਨ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ?
9. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕਾਂ ਲਈ ਮਾਧਿਅਕ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾਏ
23, 28, 20, 22, 27.
10. ਸਕੂਲ ਅਧਾਰਿਤ ਕਰੈਡਿਟ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

- I. ਲੱਛਣਾਤਮਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- II. ਨਿਰਮਾਣਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਜੋੜਾਤਮਕ (Summative) ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- III. ਇਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕੀ ਹੈ? ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਯੰਤਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?
- IV. ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ?

ਭਾਗ—B

- V. ਪਰਿਮਾਪ ਅੰਕਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪਰਿਮਾਪ ਅੰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- VI. ਇਕ ਟੈਸਟ ਵਿਚ, 10 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅੰਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ :

9, 8, 5, 17, 12, 12, 20, 5, 14, 23.

ਅੰਕ 20 ਦਾ ਪਰਸੈਂਟਾਈਲ ਰੈਂਕ ਪਤਾ ਕਰੋ।

VII. ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਚਾਇਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓਗੇ?

VIII. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਢੰਗਾਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ।

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
2. ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ?
3. ਆਬਜੈਕਟਿਵ ਕਿਸਮ ਦੇ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਕੀ ਫਾਇਦੇ ਹਨ?
4. ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਆਪਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀਆਂ ਕੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ?
5. ਜੁਬਾਨੀ ਟੈਸਟਿੰਗ ਦੇ ਕੀ ਫਾਇਦੇ ਹਨ?
6. ਇਕ ਅੰਕਤਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੰਤਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਰਤਣ ਦੇ ਕੀ ਫਾਇਦੇ ਹਨ?

Total Pages : 4

54344/M

L-13/2052

UNDERSTANDING THE SELF

Paper-XXI

(B.Ed. (Two Year) Semester-IV Common for
B.A. B.Ed. & B.Sc. (Four Year) Semester-VIII)

Time Allowed : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : The candidates are required to attempt **one** question each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

Discuss the role of agents of Socialisation in the
Development of Self. 10

4344/M/824/W/13,510

[P. T. O.]

2. Different between 'Person' and 'Identity' and write in detail about the determinants in the formation of a person. 10

SECTION—B

3. Elaborate on the role of School in the development of Humanistic identity. 10
4. Explain the constructive role of Education in peaceful living. 10

SECTION—C

5. Write short notes on the following : 5×3=15
- (i) Community and Socialization.
- (ii) Influence of Peer group on Identity formation.
- (iii) Influence of Media messages on Identity formation.
- (iv) Schooling as a process of Identity formation.
- (v) Critical Pedagogy in Peaceful living.

PUNJABI VERSION

- ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਸਵੈ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
2. 'ਵਿਅਕਤੀ' ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦਸੋ ਅਤੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਨਿਰਨਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। 10

ਭਾਗ—B

3. ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10
4. ਸ਼ਾਤਮਈ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਨਿਰਮਾਣਸ਼ੀਲ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ—C

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ:

5×3=15

- (i) ਸਮੁਦਾਇ ਅਤੇ ਸਮਾਜੀਕਰਨ।
- (ii) ਪਛਾਣ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਕੁਲੀਨ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।
- (iii) ਪਛਾਣ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।
- (iv) ਪਛਾਣ ਬਣਤਰ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਬੰਧ।
- (v) ਸ਼ਾਤਮਈ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕ ਅਧਿਆਪਕੀ।

Total Pages : 4

PC-54345/M

L-13/2052

READING AND REFLECTING ON TEXTS

Paper-XXII

(Semester-IV & VIII)

(B.Ed. Sem.-IV and Common for B.A., B.Ed. &
B.Sc., B.Ed. Sem.-VIII)

Time : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 35

Note : Attempt one question each from Section A & B carrying
10 marks each and the entire Section C consisting of
5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

- I. Present a comprehension reading of NPE-1986 by discussing its special features.
- II. What is Pedagogy? Describe the pedagogies given in the documents NCF-2005 and NPE-1986.

SECTION—B

- III. What types of gender biases are found in our textbooks? Explain with examples.

54345/M/13510/HHH/154

[P. T. O.]

- IV. How 'health' is a multidimensional concept? How health subject is taught in our schools? Give your views to reform the present practice, if any.

SECTION—C

(Compulsory Question)

- V. Write short notes on the following :
1. Critical Pedagogy and Child-centred Pedagogy.
  2. Content characteristics of Textbooks.
  3. Aims of education given by NCF-2005.
  4. Need of textbook in our educational system.
  5. Importance of Environment for IX class student.

PUNJABI VERSION

- IV. : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

- NPE-1986 ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ, ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਪੜ੍ਹਤ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰੋ।
ਅਧਿਐਨ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ? NCF-2005 ਅਤੇ NPE-1986 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਧਿਐਨ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

- III. ਸਾਡੀਆਂ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਲਿੰਗ ਪੱਖ-ਪਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
IV. 'ਸਿਹਤ' ਇਕ ਬਹੁ-ਪਰਿਮਾਪੀ ਧਾਰਨਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਵਿਸ਼ਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਮੌਜੂਦਾ ਅਮਲ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿਓ।

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

- V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
1. ਸੰਕਟਮਈ ਅਧਿਆਪਕੀ ਅਤੇ ਬਾਲ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਅਧਿਆਪਕੀ।

2. ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।
3. NCF-2005 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼।
4. ਸਾਡੀ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਲੋੜ।
5. IX ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।

54345/M/13510/HHH/154

4

Total Pages : 4

PC-54348/MM

L-13/2052

GUIDANCE AND COUNSELLING – XXV & XXVI

Opt. (i)

(Semester-IV & VIII)

(B.Ed. Two Year Semester IV Common for B.A. B.Ed. &
B.Sc. Four Year Semester VIII)

Time : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Section A and B.
Section C will be compulsory.

SECTION-A

- I. What is the need of guidance? Explain objectives of educational and vocational guidance. (4,3,3)
- II. Discuss different testing techniques with the help of examples. (10)

SECTION-B

- III. Discuss different approaches of counselling. (10)

54348-MM/11,010/HHH/170

[P.T.O.]

- IV. What is the meaning of counselling interview? Explain different types of counselling interview. (4,4)

SECTION-C

(Compulsory Question)

- V. Write notes on the following :
- Personnal guidance.
  - Rating Scale.
  - Purpose of Counselling.
  - Career Guidance.
  - Role of Teacher as a Counsellor. (5×3=15)

54348-MM/11,010/HHH/170 2

PUNJABI VERSION

- ਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਭਾਗ-A

ਗਾਈਡੈਂਸ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਵਿਵਸਾਇਕ ਗਾਈਡੈਂਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (4,3,3)

I. ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟੈਸਟਿੰਗ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (10)

ਭਾਗ-B

II. ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (10)

IV. ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (4,6)

ਭਾਗ-C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

- ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਗਾਈਡੈਂਸ।

54348-MM/11,010/HHH/170 3

[P.T.O.]

(b) ਮੁੱਲ-ਅੰਕਣ ਮਾਪ-ਦੰਡ।

(c) ਕੋਂਸਲਿੰਗ ਦਾ ਉਦੇਸ਼।

(d) ਵਿਵਸਾਏ ਗਾਈਡੈਂਸ।

(e) ਇਕ ਕੋਂਸਲਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।

(5x3=15)